

82. MADDE:

Manası: Şarta bağlı olan şeyin, şart sabit olunca sabit olması vacibtir. (1)

Bir şarta bağlanan şey, bağlandığı şart tahakkuk etmeden evvel yok hükmündedir. Eğer o şey şart sabit olmadan evvel sabit olsa, bu durum şart olmadan meşrutun mevcut olmasını gerektirir ki bu imkansızdır.

Muallak: Bir cümlemin mazmununun husulünü, diğer cümle nin mazmununun husulüne bağlamaktır.

Evvelkiye –şart-, ikinciye –ceza- denir.

Talikin hasıl olması için, talik edilen şeyin yok olup meyda-na gelebilmesi mümkün olan bir şey olmasıdır. Bu yüzden mevcut bir şeyin taliki yapılsa, bu talik tenciz (geçerli kılmak) olarak itibar edilir.

Misali: Bir kişi, başkası için “Benim senin üzerinde alaca-ğım varsa, seni

ondan beri ettim.” dese, hakikatte ondan alacağı olsa, borcu ibra etmiş olur.

Filancı, senin şu malını, bana şu kadara sattı, dese, diğeri de o şekilde sattıysa bende izin verdim, dese, o malın söylendiği şekilde satıldığı sabit olursa, verilen izin sahihtir.

Vakı’ olması imkansız şeye bağlanan talikler batıldır.

Birisi, başkasına hitaben dese: “Filancı sana olan borcunu ödemezse, ben onu ödemeye kefilim.” Bununla şarta bağlı kefalet sabit olur, bu sebeble kefil olan borçla taleb olunur.

Akitlere uygun olan şartlara bağlamak sahih olur, eğer akitlere uygun olmazsa fasit olur. Bu akitler, vekalet, ticarete izin, kadıyı görevden azletmek, kefalet, kefaletten beri etmek, satıştan sonra şuf’ayı teslim etmek, vasiyyet ve havale gibi.

Misal: Müvekkil vekiline dese: “Seni her ne zaman azleder-sem sen vekilimsin.” Her ne zaman azlederse yine vekalet akti münakit olur.

Sefihin velisi, “Halin salaha ulaşınca ticaretine izin verdim.” derse, sefihin hali salaha ulaşınca izinli olmuş olur.

Sultan birine derse: “Filan beldeye ulaşınca oraya seni vali tayin ettim veya kadı tayin ettim.” Şarta bağlanan hüküm, şart meydana gelince tahakkuk eder.

Şartın uygun olmadığı akitlerde talik sahih olmaz. Mesela: Rüzgar esince veya filancı falancının evine girince, sen benim vekilimsin, dese, şart tahakkuk etse de hüküm sabit olmaz.

Talikin caiz olmadığı akitler: Satış, icare, ödünç verme, kiralama, hibe, sadaka, akde izin verme, ikrar, borçtan ibra, mal üzerine sulh, müzaraat, müsakat, vakıf, tahkim, ikale, satıştan evvel şuf’ayı teslim, ayıp muhayyerliği ile satışı ret hakkını iptal, şart muhayyerliği ile satışı ret hakkını iptal, vekil azletmek, me’zunu men etmek.

Bir şeyi şarta bağlamak

Yazar Rehnüma

Salı, 23 Haziran 2009 11:34 -

1- İtibar edilmeyen şartların Misali: Satış aktinde koşulan ve akit yapanların menfaatine olmayan şart lağv olur, satış sahih olur.

Mesela: Atını birisine satsa ve bunu kimseye satmayacağını şart koşsa, satış sahihtir, şart lağvıdır. Müşteri aldığı atı istediğine satabilir.

Vekalet, karzı hasen, hibe, sadaka, rehin, vasiy tayini, ikale, me'zunu men gibi akitler bu kısımdandır.

2- Fasit şartlarla sahih olmayan akitler: Satış, taksim, icare, akte izin vermek, borçtan ibra, müzaraat, müsakat, vakıf, maldan karşılık olarak inkardan veya sukuttan veya ikrardan sulh.

Misal: Sana atımı, kendimin bir ay binmem şartıyla sattım demesi gibi. Bu şart sebebiyle satış fasit olur, zira bu şart satışa uygun değildir, belki akit yapanların birinin menfaatinidir.

Evimi sana kiraya verdim, senin bana şu kadar borç vermen şartıyla veya bir hediye vermen şartıyla, sözünde yine icare akti fasittir.

84. MADDE:

□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□

Manası: Vaadler, talik suretleriyle lazım olurlar.

Bu durumda, iltizam ve teahhüd (üzerine alma) manası açığa çıkar.

Mesela “Sen filancıya malını sat, eğer parasını alamazsan ben vereceğim.” Dese, müşteri parayı vermezse, vaad edenin vermesi gerekir.

Eğer vaad sırf vaad olursa, yani talik suretinde olmazsa, bu durumda lazım gelmez.

Mesela: Birisi başkasına misli ücretle bir malı satsa, satış tamam olduktan sonra müşteri, satıcıya ücreti geri verirse ikale (anlaşmayı fesh) etme vaadinde bulunsa, satıcı sonradan malı geri almak isteyerek müşteri den ikale yapmasını talep etse, müşteri mecbur değildir, zira şu vaadi, mücerred (taliksiz) bir vaad idi.

Müstesna:

-Vaadi mücerred bir şey lazım getirmez- demiştik, lakin bu hüküm-den, şu mesele istisna yapılır: Birisi başkasına misli ücretten çok düşük fiyatla bir mal satsa, müşteri insanların huzurunda “Satıcı ücreti geri verirse, mebiyi kendisine red edeceğini” vaad etse, bu vaadin yerine getirilmesi vacib olur, zira bu bey-i vefa kabilindendir. Bey-i vefanın hükmü rehin hükmün-de idi, bu yüzden her iki taraf ta fesh edebilir.